

Hanne Therese Jødal
Ugleveien 4, Rom 204
4042 HAFRSFJORD

Stavanger 19. mars 1994

OLDSAKSAMLINGEN
v/ Irmelin Martens
Daglig leder/professor
Frederiksgate 2,
0164 OSLO

INST. FOR ARKEOLOGI KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK	
Universitetet i Oslo	
Saksb.: IMA	Kopi: JHL
23 MAR 1994	
Ark.: 0612	
Saksnr.: 94/0612	Dato: mar

VEDR.: UTGRAVINGER AV KONGEGRAVHAUG FRA VIKINGTID.

Jeg heter Hanne Therese Jødal og er student ved Norsk Hotellhøgskole i Stavanger.
Jeg går på linjen reiselivsadministrasjon på 4.semester.

Dette semesteret skal avsluttes med en seminaroppgave.
Jeg har valgt å ta for meg hjembygda mi, Hole kommune.

Hole kommune har vært bosted fra de eldste tider. Naturskjønnhet, godt klima og jordsmonnets fruktbarhet sammen med sentral beliggenhet til lands og til vanns, har medvirket til at bygda var et godt sted å bo allerede i vikingtiden. I kommunvåpnet er vikingtradisjonene ivaretatt, ved bruk av 4 kongekroner. En kongekrone, for hver vikingkonge som har vokst opp i Hole.

Mitt mål med denne seminaroppgaven, er så styrke Hole's historiske vikingprofil gjennom produktutvikling og markedsføring.
Jeg skal bygge opp dette under natur og kulturbasserte severdigheter i Hole kommune.

For å kunne utvikle denne vikingprofilen, har jeg et ønske om å åpne en av kongegravhaugene i Hole kommune.
Hole kommune har følgende gravhauger fra vikingtiden:

Halvdanshaugen

Gravhaug på Steinssletta
Dårlig tilgjengelighet
Ikke parkeringsmuligheter
Ikke skiltet
Ikke markedsført

Samarbeidspartnere: Kulturkontoret
Jan Fredrik Hornemann

Ansvar: Teknisk etat

Gravhaugene på Frøshaugåsen på privat grunn.

Lett tilgjengelig
Ikke parkeringsmuligheter
Ikke skiltet
Ikke markedsført

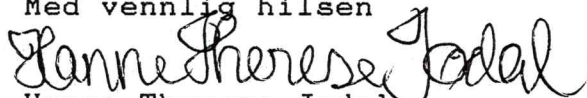
Samarbeidspartnere: Kulturkontoret
Buskerud Fylkeskommune
Nils Western

Ansvar: Kulturkonsulent v/ Hole kommune: Rita Næssan

Jeg ønsker derfor å vite mer om muligheten for utgravinger av Halvdanshaugen, mulige kostnader og hvilke forhåndsregler som må tas.

Jeg håper De kan hjelpe meg. På forhånd tusen takk.

Med vennlig hilsen

Hanne Therese Jødal

Halvdan Svarte, småkongen fra Hole druknet på vei til julegjestedud på Hadeland i ca. 860.
Hans gamle kongsgård lå på Stein.

I Snorres Kongesagaer står det følgende:

Folk sørget så over ham, at da det ble kjent at ham var død, og at liket var ført til Ringerike og skulle gravlegges der, kom det stormenn fra Romerike og Vestfold og Hedmark, og alle krevde de å få liket med seg og hauglegge det i sitt fylke; alle trodde at de skulle få godt år om de fikk det. De ble forlikt på den måten at de delte liket i fire deler; hodet ble lagt i haug på Stein på Ringerike, og hver av de andre tok sin del med seg hjem og haugla den der, og alle disse haugene heter Halvdanshauger.

I heftet "Streif fra forhistorie og sager" ved Torbjørn Slåtto, Hønefoss 1979 - står det følgende:

"Et av vår fortids største monumenter", sa prof. A.W. Brøgger i sin store tale på R.U.L.s stevne på Halvdanshaugen i 1933. "Gravens helligdom og monumentets velde har bevart Halvdans Svartes Haug gjennom historien."

I foged Ivar Wiels Ringerikes Beskrivelse av 1743 står det videre:

Herav er da denne haug kaldet Halvdanshaugen til denne dag. Denne haug er rund nedtil og vid i sin circumference, men går op i trende knolde... Man har pløiet tæt ved haugen og utpløyet en og annen gang store stenheller, hvorav sluttes at haugen indeni er muret av sten.

Denne haugen har slike dimensjoner at det neppe har vært noen annen enn Halvdan Svartes eneste sønn, Harald Hårfagre, som kan ha hatt makt til å reise den, som et synlig minne om at det var her grunnen ble lagt til rikssamlingen i Norge.

I heftet "Streif fra vår eldste historie ved Torbjørn Slåtto" står det følgende:

Sigurd Syr og Åstas kongsgård på Stein ble litt av et maktsentrum, med slektstråder til storætter rundt i landet. Enda viktigere var det vel at her bodde mor til Hellig-Olav og begge foreldrene til Harald Hardråde, som var enekonge i Norge i 19 år.

Dette var Halvdans Svartes gård, og her ligger Halvdanshaugen.

Det ble bygd kirke på Stein. Kirkens beliggenhet er god og sentral i bygden. Viktig er et myntfunn som ble gjort for få år siden (skrevet 1930) blev gjort ved ruinens restaurering. Myntene, 63 i tallet, hvorav 51 hele, lå like under kirkens hellegulv. De skriver sig alle fra tiden før 1035, som tyder at Harald Hardråde kan ha bygget den.

UNIVERSITETET
I OSLO

Hanne Therese Jødal,
Uglevn.4,
4041 Hafsrfsjord.

INSTITUTT FOR ARKEOLOGI,
KUNSTHISTORIE OG NUMISMATIKK

Oldsaksamlingen med Vikingskipshuset

Frederiks gate 3
0164 Oslo

Besøksadresse
Frederiks gate 2

Telefon: 22 85 93 00
Telefaks: 22 85 95 24

Vår ref:94/0612/IMA
Oslo, den 07.04.94

VEDR.UTGRAVNING AV STORHAUG PÅ RINGERIKE.

Vi har mottatt ditt brev av 19.03.

En arkeologisk undersøkelse av Halvdanshaugen er en meget krevende oppgave som må utføres av personer med omfattende arkeologiske kunnskaper og felterfaring. Utgiftene til en slik undersøkelse vil antakelig ligge i millionklassen. Det er derfor ikke aktuelt å gi personer uten arkeologiske kvalifikasjoner tillatelse til inngrep av noen art i et nasjonalmonument som Halvdanshaugen, og heller ikke eller i andre fornminner.

Det er interessant at du vil bruke fornminner i Hole i en oppgave om markedsføring av kommunen. Jeg har imidlertid et par kommentarer til det vedlagte notatet.

Avsnitt 5: Det er ikke riktig å knytte oppføringen av Halvdanshaugen til Harald Hårfagre. Det har vist seg at mange, kanskje de fleste, storhaugene er flere hundre år eldre enn rikssamlingen. F.eks. er den største gravhaugen i Norden, Raknehaugen i Ullensaker, fra 500-årene e.Kr. Sammenkoplingen mellom store gravhauger og historiske personer er alltid usikker, og det ville ikke bli noen stor overraskelse for oss arkeologer om Halvdanshaugen skulle vise seg å være eldre enn 800-årene.

Det er vel også usikkert om Sigurd Syr bodde på Stein. Bønsnesrådet er en annen mulighet, og gårdene der har jo en meget god strategisk beliggenhet i forhold til ferdsele på Tyrifjorden. Slike forhold vet vi har vært viktige for beliggenheten til høvdinggårder.

Jeg vil anbefale deg å bruke moderne arkeologisk litteratur, og det fins flere gode oversiktsverk:
Magnus og Myhre: Bind 1 av Cappelens Norgeshistorie, 2.utgave, ca 1985
Lillehammer: Bind 1 av Aschehougs Norgeshistorie som kom ut ifjor.

De har lite om vikingtid, men blant annet ut fra de momenter jeg har nevnt, vil det trolig være en fordel om du ikke ensidig satser på vikingtiden.

Med vennlig hilsen

Irmelin Martens
Irmelin Martens